

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE DE 2003

---

9 JUILLET 2003

Proposition de loi modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne la récusation

(Déposée par Mme Clotilde Nyssens)

DÉVELOPPEMENTS

La présente proposition de loi reprend le texte d'une proposition qui a déjà été déposée au Sénat le 15 février 2001 (doc. Sénat, n° 2-660/1 — 2000/2001).

Suite à une réflexion menée au sein du monde judiciaire par des personnes directement concernées par l'application des articles 828 à 847 du Code judiciaire relatifs à la récusation, des magistrats font une offre de services au législateur en vue de modifier les articles du Code judiciaire relatifs à la récusation.

Article 835

L'article 835 du Code judiciaire en sa rédaction actuelle ne précise pas que l'acte de récusation doit être déposé auprès du greffe de la juridiction qui connaîtra de la cause. Il s'agit donc d'adapter cette disposition au droit commun qui, par principe, le stipule d'emblée.

En outre, il est nécessaire que les moyens et la signature de l'acte de récusation soient exigés sous peine de nullité.

Il serait utile de pouvoir réclamer les droits de mise au rôle immédiatement au moment du dépôt de la requête. Actuellement, la requête est déposée au

BELGISCHE SENAAAT

BUITENGEWONE ZITTING 2003

---

9 JULI 2003

Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, wat de wraking betreft

(Ingediend door mevrouw Clotilde Nyssens)

TOELICHTING

Dit wetsvoorstel neemt de tekst over van een voorstel dat reeds op 15 februari 2001 in de Senaat werd ingediend (stuk Senaat, nr. 2-660/1 — 2000/2001).

In aansluiting op een denkoefening die binnen de gerechtelijke wereld werd gemaakt door een aantal mensen die rechtstreeks betrokken zijn bij de toepassing van de artikelen 828 tot 847 van het Gerechtelijk Wetboek over de wraking, willen enkele magistraten de wetgever dienstig zijn en stellen zij een wijziging voor van de artikelen van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de wraking.

Artikel 835

De vigerende tekst van artikel 835 van het Gerechtelijk Wetboek preciseert niet dat de akte van wraking moet worden neergelegd bij de griffie van de rechtbank die kennis zal nemen van het geding. Die bepaling behoort derhalve te worden aangepast aan het gemene recht, dat zulks principieel meteen als zodanig stipuleert.

Bovendien is het noodzakelijk — op straffe van nietigheid — de overlegging van de middelen tot staving van voormelde akte van wraking, alsmede de ondertekening van die akte te vereisen.

Het ware tevens nuttig de rolrechten meteen te kunnen vorderen op het ogenblik waarop het verzoekschrift wordt ingediend. Momenteel wordt het

greffe de la juridiction qui n'a pas à exiger le paiement de ces droits.

Article 836

Cet article en son alinéa 1er prévoit la remise de l'acte de récusation au juge concerné. Il serait utile de pouvoir aménager la procédure en prévoyant la transmission immédiate d'une copie, voire d'une télécopie au greffier de la juridiction à laquelle appartient le juge qui doit réagir. Celui-ci devrait donner sa réponse dans les deux jours de sa réception. Il serait dès lors tenu d'indiquer sur la copie les jour et heure de cette réception.

Dans la pratique actuelle, la juridiction qui traite de la récusation n'a aucun moyen de connaître avec certitude les parties au fond de la cause. La loi exigeant la convocation de ces parties, il est donc nécessaire d'en connaître l'identité et l'adresse.

Article 838

Le délai actuel pour juger de la récusation s'avère trop court selon les praticiens. Il serait par ailleurs assez logique de faire courir le délai à partir du jour où l'affaire est fixée au rôle de l'audience.

La signification de la décision relative à la récusation est actuellement faite par huissier. Or cette procédure est coûteuse et certains greffes n'ont pas de fonds disponibles pour payer les huissiers commis à cet effet. La notification par pli judiciaire serait donc préférable d'autant plus que le nombre de parties à la cause peut parfois être très élevé.

Article 840

Certaines procédures de récusation sont abusives. La Cour de cassation a condamné ce type d'action et il est nécessaire de prévoir, à l'instar du «fol appel», une procédure permettant de sanctionner les récusations qui seraient téméraires ou vexatoires.

verzoekschrift neergelegd ter griffie van de rechtbank, waaraan het niet toekomt de betaling van voormelde rechten te eisen.

Artikel 836

Het eerste lid van dat artikel bepaalt dat de akte van wraking aan de betrokken rechter wordt overhandigd. Het ware nuttig de procedure aldus te wijzigen dat ze voorziet in de onmiddellijke verzending van een afschrift, of zelfs van een faxbericht, aan de griffie van het rechtscollege waartoe de rechter behoort die daarop dient te reageren. Uiterlijk twee dagen na ontvangst van voormeld verzoekschrift, moet de rechter daarop reageren. Daarom dient hij op het afschrift datum en uur van ontvangst ervan aan te duiden.

In de thans gangbare praktijk is het zo dat de rechtbank die de wraking behandelt, over geen enkel middel beschikt om met zekerheid te achterhalen welke partijen bij de grond van de zaak betrokken zijn. Aangezien de wet vereist dat die partijen worden opgeroepen, is het bijgevolg noodzakelijk hun identiteit en adres te kennen.

Artikel 838

De thans geldende termijn om de wraking te beoordelen valt, volgens de mensen uit de praktijk, al te kort uit. Het ware voorts vrij logisch die termijn te laten ingaan op het tijdstip waarop de zaak op de rol van de terechtzitting wordt geplaatst.

De betekening van de in verband met de wraking genomen beslissing, geschiedt thans door een deurwaarder. Die procedure is evenwel duur en sommige griffies beschikken niet eens over de vereiste financiële middelen om daarvoor deurwaarders in te schakelen. De betekening bij ter post aangetekende brief zou dan ook de voorkeur verdienen, zeker als men weet dat het aantal partijen in het geding vaak zeer hoog kan liggen.

Artikel 840

Van sommige wrakingsprocedures wordt een oneigenlijk gebruik gemaakt. Het Hof van Cassatie heeft soortgelijke praktijken verboden. Het is noodzakelijk om, naar analogie van het zogenaamde «roekeloos beroep», te voorzien in een procedure die het mogelijk maakt roekeloze of tergende wrakingsprocedures te bestraffen.

Article 841

Il n'apparaît pas normal que le juge récusé puisse être condamné aux dépens. Il s'agit en fait d'un texte exceptionnel. De manière générale, le juge n'est pas personnellement condamné lorsqu'il a porté une appréciation erronée.

Clotilde NYSENS.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 835 du Code judiciaire est remplacé par la disposition suivante :

«Art. 835. — La récusation est proposée par un acte au greffe de la juridiction qui doit connaître de la récusation. À peine de nullité, l'acte contient les moyens et est signé de la partie, ou du fondé de sa procuration spéciale, laquelle est annexée à l'acte.

Les droits de mise au rôle pourront être demandés immédiatement au moment du dépôt de la requête.»

Art. 3

À l'article 836 du même Code sont apportées les modifications suivantes :

A) l'alinéa 1er est remplacé par l'alinéa suivant :

«La copie de l'acte de récusation est transmise, le cas échéant par télécopie, au plus tard le premier jour ouvrable qui suit le jour du dépôt de l'acte au greffier de la juridiction à laquelle appartient le juge récusé, à charge de la remettre au plus tard le premier jour ouvrable qui suit celui de sa réception, au juge concerné.»;

B) l'alinéa 2 est complété comme suit :

«Le juge est tenu d'indiquer sur la copie le jour et l'heure auxquels il en a reçu réception.»;

Artikel 841

Het lijkt niet normaal dat de gewraakte rechter in de kosten van het geding kan worden verwezen. In feite gaat het hierbij om een uitzonderlijke tekst. In het algemeen loopt een rechter die een beoordelingsfout heeft gemaakt, daarvoor geen persoonlijke veroordeling op.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 835 van het Gerechtelijk Wetboek wordt vervangen als volgt :

«Art. 835. — De wraking wordt voorgedragen bij een ter griffie neergelegde akte van het rechtscollege dat kennis moet nemen van de wraking. Op straffe van nietigheid bevat voormelde akte de middelen en wordt ze ondertekend door de partij of door haar bijzondere gemachtigde, wiens volmacht bij de akte wordt gevoegd.

Op het tijdstip waarop het verzoekschrift wordt neergelegd, kunnen de rolrechten meteen worden gevorderd.»

Art. 3

In artikel 836 van hetzelfde Wetboek worden de volgende wijzigingen aangebracht :

A) het eerste lid wordt vervangen als volgt :

«Het afschrift van de akte van wraking wordt in voorkomend geval per faxbericht uiterlijk de eerste werkdag na de dag waarop voormelde akte werd neergelegd, overgezonden aan de griffier van het rechtscollege waartoe de gewraakte rechter behoort; de griffier wordt ermee belast de akte uiterlijk de eerste werkdag volgend op de ontvangst ervan aan de betrokken rechter te bezorgen.»;

B) het tweede lid wordt aangevuld als volgt :

«De rechter is verplicht op het afschrift datum en uur aan te duiden waarop hij het in ontvangst heeft genomen.»;

C) l'article est complété par l'alinéa suivant :

«Dès qu'il est informé du dépôt de la requête, le greffier de la juridiction à laquelle appartient le juge récusé communique au greffe de la juridiction qui doit connaître de la récusation l'identité et l'adresse des parties.»

Art. 4

À l'article 838 du même Code, modifié par la loi du 22 mars 1998, sont apportées les modifications suivantes :

A) dans l'alinéa 2 les mots «de l'inscription de l'affaire au rôle de l'audience» sont insérés entre les mots «dans les huit jours» et «en dernier ressort»;

B) l'alinéa 3 est remplacé par l'alinéa suivant :

«Au plus tard le premier jour ouvrable qui suit celui de la décision, le greffier la fait notifier aux parties par pli judiciaire. Le juge est averti de l'admission ou du rejet de la récusation par un simple avis du greffe.»

Art. 5

L'article 840 du même Code est complété par l'alinéa suivant :

«En outre, si la récusation est téméraire ou vexatoire, une amende de 125 à 2 500 EUR peut être prononcée d'office. Le recouvrement de l'amende est poursuivi par toutes voies de droit à la diligence de l'Administration de l'enregistrement et des domaines.»

Art. 6

Dans l'article 841, alinéa 2, du même Code, les mots «le juge qui a refusé de s'abstenir» sont remplacés par les mots «l'État».

23 juin 2003.

Clotilde NYSSENS.

C) het artikel wordt aangevuld met het volgende lid :

«Zodra hij van de neerlegging van het verzoekschrift op de hoogte is gebracht, deelt de griffier van het rechtscollege waartoe de gewraakte rechter behoort, aan de griffie van het rechtscollege dat kennis moet nemen van de wraking, de identiteit en het adres van de partijen mee.»

Art. 4

In artikel 838 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 22 maart 1998, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

A) in het tweede lid worden tussen de woorden «binnen acht dagen» en de woorden «in laatste aanleg» de woorden «na inschrijving van de zaak op de rol van de terechtzetting» ingevoegd;

B) het derde lid wordt vervangen als volgt :

«Uiterlijk de eerste werkdag nadat de beslissing is gewezen, brengt de griffier ze aan de partijen bij ter post aangetekend schrijven ter kennis. De rechter wordt bij eenvoudig griffiebericht op de hoogte gebracht van de inwilliging of van de verwerping van de wraking.»

Art. 5

Artikel 840 van hetzelfde Wetboek wordt aangevuld met het volgende lid :

«Indien het een tergende of roekeloze wraking betreft, kan bovendien van rechtswege een geldboete van 125 tot 2 500 EUR worden uitgesproken. De invordering van de geldboete geschiedt op last van de Administratie der registratie en domeinen met aanwending van alle middelen van recht.»

Art. 6

In artikel 841, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «de rechter die geweigerd heeft zich van de zaak te onthouden» vervangen door de woorden «de Staat».

23 juni 2003.